

История за солидарност

Книга, издадена във Франция за сираците от босненската война 1992-1995 г.

Аз имам две деца. Син Амер (1987) и дъщеря Сабина (1994). Те можеха да загубят баща си по време на братоубийствената, агресивна война в Босна и Херцеговина 1992-1995 г., защото въпросът беше не дали ще умра, а кога ще умра.

Ето защо аз исках, като писател, поет и журналист на свободна практика да покажа на другите: босняци (мюсюлмани), хървати (католици) и сърби (православни), че всички ние сме хора и можем със сигурност да живеем и да направим своя живот подобър, ако сме заедно.

Всичко започна по време на войната, когато написах някои от своите най- силни и сърдечни стихотворения. Една нощ преди да бъда ранен в Бугойно (град в Средна Босна и Херцеговина, на 120 километра западно от Сараево, където живеех от 1986 г. и по време на войната, жена ми Амира е от Бугойно) прекарах няколко дни в кома в болницата в Зеница.

Едно от стихотворенията е:

Джонатан Ливингстън, чайката

*В работилниците си
отново и отново
те закърпват крилата на моята младост.
Ще ги върна
Възстановени
Сглобени отново.
Те вече няма да са крила.
Те ще са само изразът
на нещо,
което някога беше известно като пътуване.*

*Ще ме покрият с катран
и ще ме изложат на показ, света да ме види.
Предсказвам бъдещето
Моето бъдеще и
тяхното бъдеще
....
Ще се държа за крилата си,
Te са мои.*

Стихосбирка „Аманет“ (Босна и Херцеговина, 1996 г.)
Стихосбирка „Завещание“ (Франция, 1998 г.)

След възстановяването си реших, че ще посветя живота си след войната да помагам на децата от Босна и Херцеговина, независимо от възрастта, пола и етническата им принадлежност, защото те можеха да изгубят своите бащи, тъй както моите деца можеха да ме изгубят¹.

И ако мога така да се изразя, всичко след това принадлежи на Историята. А историята започна именно, след публикуването в Босна и Херцеговина на книгата с поезия, озаглавена „Аманет“², която постигна доста голям успех на културната сцена³ на Босна и Херцеговина в Сараево, моя роден град и в Бугойно, където случайно се срещнах⁴ с г-н Мишел Невеу през 1997 г., ръководител на неправителствената организация „Прометей 71“ (представена от Микеле Невеу и Беноа Рафаел) от Сейнт Егреве (Гренобъл), Франция.

Първо, Мишел се запозна с някои от моите стихотворения, от които остана възхищен. Той сподели, че би искал да препоръча на издателство Artootem, от Анеси, Франция да издаде моята поезия. Въпреки че бях изненадан, тъй като съм непознат за френската културно-литературна сцена, събрах достатъчно смелост, за да му кажа, че приемам, но при едно условие: Целият доход от продажбата на книгата да отива за сираците в Босна и Херцеговина, независимо от тяхната възраст, пол и етническа принадлежност. Също така, че той ще бъде човекът

¹ Подробности за тази хуманитарна история за солидарност може да намерите тук: https://sabihadzi.weebly.com/humanitarni-rad_humanitarian-work.html (снимки, статии, филми, благодарности).

² На босненски, хърватски, сръбски и черногорски език (общ език) „Amanet“ в превод на английски е: Завещание.

³ PBS Босна и Херцеговина - главна обществена телевизия: <https://vimeo.com/14445609>

⁴ Работих между 1994 и 1997 г. в НПО AICF/САЩ като преводач и програмен работник, а между 1998 и 2001 г. в ОССЕ Босна и Херцеговина като преводач, програмен работник и заместник-изпълнителен директор в Босна и Херцеговина

(неговата неправителствена организация), който ще координира всичко във Франция. Подписахме договора на 19.09.1997 г. и преводачите Фатима Пирич, Кристиане Дюпон и Фарис Руджанак от Франция и Едуар д'Ауст от Белгия започнаха своята работа по превода на поетичната книга. Отне им една година.

Докато книгата се превеждаше, аз се опитах да създам контакти с всички целеви групи в Босна и Херцеговина, за да накарам децата да се съсредоточат основно върху солидарната дейност, разчитайки един на друг.

Започнах да осъществявам контакти с първата официална институция - община Бугойно и Асоциацията от Сараево „Образоването гради Босна и Херцеговина), водена от моя скъп приятел Йован Дивяк. В началото имах проблеми с общинските ръководители на Бугойно, защото в дезорганизираната след войната страна (аз използвам израза „организирана анархия“) те искаха да ме манипулират и да ме накарат да взема със себе си на почивка във Франция част от децата на ръководителите от Общинския съвет.

Нещо, което отхвърлих и директно се свързах с местния католически свещеник и имама, за да ми съдействат да намеря деца, на които да окажа помощ. Те ми помогнаха, но нека първо се съсредоточим върху популяризирането на книгата.

Първото ми пътуване извън Босна и Херцеговина, след войната, беше през 1998 г. с цел популяризиране на стихосбирката „Завещание“ във Франция - беше организирана петнадесет дневна промоционална обиколка из Югозападна Франция. Предговорът на книгата е написан от известния Абат Пиер⁵, който ме удостои с думите си, смятайки ме за свой брат в човешката цивилизация.

⁵ Абат Пиер Abbe Pierre (1912-2007) -
https://www.biographyonline.net/humanitarian/abbe_pierre.html

le dauphiné LIBERE

GRENOBLE

4,70F MERCREDI 14 • 52e ANNÉE

"Un homme libre doit se battre"

Rencontre avec Sabahudin Hadziajlic, président de la Fédération des journalistes de Bosnie-Herzégovine à l'occasion de la sortie de son recueil de poèmes, préfacé par l'Abbé Pierre.

Sabahudin Hadziajlic

"En 1992, alors que j'étais correspondant de guerre, j'ai été gravement blessé au visage par une balle. Devrais-je faire tous les Serbes pour cela ? La plus grande faute serait de généraliser la culpabilité. Nous devons quelquefois nous pardonner." Présenté par ses amis comme un ardent défenseur de la paix et de la réconciliation, Sabahudin Hadziajlic fait figure de sardonique. Un surdoué blessé, passé maître dans l'art de la contradiction et du débat d'idées, qui tente aujourd'hui de démontrer que même à travers la guerre, l'esprit peut encore être plus fort que la matière. Une philosophie

marquante, mais surtout un combat de tous les jours au sein même de la profession pour le président de la Fédération des journalistes : "Nous devons essayer d'établir une éthique du journalisme. Il nous faut également établir l'indépendance entre le politique et le journaliste. Le journaliste doit pouvoir rester objectif et faire peur au politique". Une dernière phrase qui en dit long sur la situation actuelle dans ce pays où journalisme et politique ont toujours été étroitement imbriqués et où, à travers le flou ambiant de l'après-guerre, n'importe qui semble pouvoir s'autoproclamer journaliste. À ce propos, lorsqu'on s'interroge sur l'indépendance de la presse dans son pays, la réponse de Sabahudin Hadziajlic, laconique, laisse perplexe : "La presse indépendante existe pas", affirme-t-il en souriant, "personne n'est indépendant de ses idées ou de son milieu, il n'y a que de la presse libre. Mais un homme libre doit sans cesse se battre pour conserver sa liberté". Une litanie d'esprits difficiles à transposer sur un territoire fracturé en trois communautés, serbe, musulmane et croate, et dont l'unité sur le papier tient lieu de leurre, voire de bombe à retardement : "Cette guerre, ce n'était pas une guerre, mais un véritable déluge", enchaîne le journaliste, avec gravité, "le romantisme nationaliste, c'est bien, lorsqu'il vous permet de construire un pays. Ici, il déconstruct. Nous avons aujourd'hui trois mythes. Les gens réfléchissent et réagissent selon leur ethnique, mais plus selon les idées.

"Testament", son recueil de poèmes, publié aujourd'hui en France par l'association grenobloise "Prométhée", possède cette force et cette faiblesse, il s'achève par ces mots : "L'idée n'a pas de corps dans sa forme originelle, quand elle devient possibilité, elle se refond en lui, et moi je vous laisse dans votre misère, autant de fois confirmée par vos gestes, et je ne me souviens plus, et je ne veux pas me souvenir de ce courant... Je suis quand même plus fort que vous, sans corps mais illuminé". Pour Michel Neveu, président de l'association Prométhée, à l'origine de la publication de "Testament", ces dernières vers sont pourtant d'espoir : "ils montrent que les idées survivent toujours à la mort et à la guerre". Les bénéfices des ventes iront au profit des orphelins de Bosnie, toutes communautés confondues, selon les vœux de l'aut-

Sabahudin Hadziajlic

teur. L'association Prométhée s'occupe déjà, dans un autre programme, d'une dizaine d'orphelinats d'un petit village du centre de la Bosnie, grâce à un système de partage de particulier à particulier. Après un passage en Savoie et en Bourgogne, Sabahudin Hadziajlic sera de retour dans l'agglomération grenobloise, le samedi 17 octobre de 14 h à 15 h à Emissus, route de Valence à Sassenage, et à 17 h à la bibliothèque Barnave de Saint-Egrève, ainsi que le mardi 20 octobre de 11 h à 14 h sur le campus de Saint-Martin-d'Hères, et à 18 h 30 à la librairie "Le Sphinx" à Grenoble.

Benoit RAPHAËL

По онова време след войната нямаше директни полети между Босна и Херцеговина и Франция. Аз отидох на летището в Сплит, Хърватия и заедно със съпругата ми отлетяхме от Сплит, през Париж, до Лион във Франция, където Мишел Невеу ме чакаше на летището. Онези петнадесет дни на промоционалната обиколка за популяризирането на моята книга, когато срещнах стотици хора от Франция и други страни от ЕС, като Испания и Белгия, включително и бежанци от Босна и Херцеговина, бяха най-добрият опит в моя живот, знаейки, че така солидарно помагам на сираците в Босна и Херцеговина. Защо? Защото исках да покажа, че независимо от покойните им бащи, които се сражаваха един срещу друг във войната, новото поколение трябва и ще покаже, че може да преодолее раните на войната и да започне нов съвместен живот, основаващ се на солидарност и уважение.

Първата промоция⁶ на книгата беше в Гренобъл в Гренобъл Интернешънъл в 18,30 ч вечерта. Събитието беше организирано великолепно благодарение на хората от Promethee (Мишел Невеу, Од и Ема Куенот, както и Люсе Рибет) и заместник-кметът на Гренобъл, който откри промоцията през онази вечер на 9

⁶ История на промоционалната обиколка History of the promotional tour:
<http://sabahudinh.tripod.com/france98/>

октомври 1998 г. Следващата промоция се състоя на 10.10.1998 г. в театъра наблизо до книжарница DECITRE в Анеси (където е офиса на моя издател). За мен беше чест да бъда гост на д-р Джоелхе от Анеси в нейната къща след промоцията. Третото представяне беше в понеделник, 12.10.1998 г. в Общността Емаус в Бург. Във вторник, 13 октомври 1998 г., се проведе промоция в град ТУРНУС в една гимназия и едно средно училище, а вечерта се състоя промоция в кино „La Palitra“ след представянето на филма на Адемир Кенович, наречен „Перфектен кръг“. Този път домакин беше д-р Пол Полис и семейството му. В сряда, 14 октомври 1998 г., се осъществи промоция в град MACON - в гимназията и в книжарница „Cadran Lunaire“.

Подписвах много книги, докато моят издател ги продаваше в полза на децата от Босна и Херцеговина. Давах интервюта за местните вестници в Анеси и Гренобъл⁷. В четвъртък, 15 октомври 1998 г., бях в град Шалон Сур Саоне и представих книгата в книжарница „La Mandragore“. На 17 октомври 1998 г., събота, се върнах в Гренобъл. Там в 14,00 часа се състоя премиера на стихосбирката в Общността на Емаус в Сасенже. След това в рамките на Деня на поезията се проведе друга промоция в 16,00 часа в ST EGREVE в библиотека на BARNAVE. На 19 октомври 1998 г. (понеделник) от 10,00 часа беше проведена премиера в международната гимназия „Стендал“. А по-късно вечерта в кафене „Tonneau de Diogene“ от 20,30 часа се състоя четене на стихове за толерантност и мир. Домакин на събитието беше френският артист Лоран Мариел - Трехоарт - домакин на Къщата на поезията Ръоне - Алпи и Ксавие. Същата вечер дадох интервю за Радио Франс Интернасионал в Гренобъл.

Във вторник, 20 октомври, от 12,30 часа се състоя представяне в книжарницата Arthaud Campus, а след това заедно с неправителствената организация Drugi Most, промотирахме книгата в университетския кампус в Гренобъл. През деня посетих Къщата на поезията Ръоне-Алпи и Ксавие в Свети Мартин д'Херес и подписах летописната книга на писателите. Вечерта от 18,30 часа се състоя промоция в книжарница „Le Sphinx“. Сряда, 21 октомври 1998 г. - последен ден на обиколката. Последната промоция се проведе от в 17,00 часа в книжарницата на J. Jacques ROUSSEAU в Камбери. След това дадох интервю за местния ежедневник в Шамбери. В четвъртък, 22 октомври заедно със съпругата ми Амира, изключително доволни от всичко случило се до тук, се върнахме обратно на летище SATOLAS, Лион и отлетяхме за Бугойно, Босна и Херцеговина.

Rock'n'roll никога няма да умре – в ума ми беше задачата, която си бях поставил и стъпките по нейното реализиране: 1. избор на сираци от Босна и Херцеговина

⁷ Информация (статии, видеоклипове, снимки): https://sabihadzi.weebly.com/france-1998_2001.html

и 2. отвеждането им на лятна ваканция в Гренобъл, където да бъдат обучавани на толерантност, солидарност и мир.

Пристигах към реализация на тази задача през лятото на 2001 г., когато от продажбата на книгата бяха събрани 15 000 евро – пари достатъчни, за да бъдат заведени деца на възраст между 10 и 14 години от Бугойно в Гренобъл, Франция (както написах вече по-горе, местният католически свещеник и имамът ми помогнаха да избера истински сираци, а не деца от семействата на общинските лидери): Аника Радич, Миранда Гаврич, Мирослав Будимир, Миран Гаврич, Салдин Опардия, Амел Бамбур, Харис Цурич, Мирза Идризович, Муниб Муратспахич и Елведен Даутбегович от Сараево. За избора на децата помош ми оказаха и г-н Йован Дивяк и Асоциацията „Образованието гради Босна и Херцеговина“: Анида Хасанович, Ивана Муянович, Есмер Ходжич, Дамир Ходжич и Фехим Селимович.

OSLOBOĐENJE • ETOPLAK, 21. VI 2001

HRONIKA STRANA 3

GRUPA MALIŠANA IZ SARAJEVA I BUGOJNA VRATILA SE SA LJETOVANJA IZ FRANCUSKE

Škola tolerancije

BUGOJNO - Civilna carica vratila se na domovinu grupa "tolerancija" iz Sarajeva i Bugojna sa međunarodnom tolerancijom u Francusku, na koju su kroz tri meseca avgusta na međunarodnom pozorištu "Théâtre" diplomišanih žurnalisti iz BiH. Sabahudin Hadžić, koji je poklonio honorar većim zbirke "Testament" objavljivano na francuskem jeziku:

"Dobrodošli prijatelji sa i predstavitevima učesnicama moje zbirke "Tolerancija" iz BiH - Milica Neveu, Emma Guenot i Axelle Cauvin Leksi i predstavnikom Škole tolerancije, kojom je organizirana potpisnik i Školu tolerancije - prica Sabahudin Hadžić, koji da su francuski mediji pomno pratio ovu akciju, za miziku os našu u BiH tako je zveznik La Coupole de L'Oréal, koji se štampa u 300.000 primjeraka, po red raznje dočekala ove grupe, osavjeći i dva posebna priloga o borevku neobičnih umetnosti iz BiH."

Prijete, pokloni...

Foto POF objavio je prilog o prijedlogu prijemu oštrog avgusta u francuskim medijima u Francusku, kada je vježba "Avala" marširala dečaci u BiH, građanima na kojima pogoljeno su imali pripomoći pokonči, a Sabahudin Hadžić, vrijednu vrijednu knjigu "Hijazi, godina posao rječi u BiH-u". Nacionalni TV kanal France Channel, koji pokriva cijeli Francuski, devetog avgusta objavio je snimak Arlane Combes u udomaćenom vježbenom terenu od 9 do 20 sat. O tome svjeduci i video-kamera dobijena na policijskim snimcima društvenih mreža. Intervjui ka žanarom i 1400-ecima djece.

Na mreži Ugovornim sporazujem iz Sarajeva su bili Sabina Turutija, Ilvara Mujanović, Esmer i Damir Hodžić, Fehim Selimović i Van Vukice, dok su z Bugojna putivali Miranda i Miran Gavrić, Miroslav Budimir, Seldin Djordžić, Amel Banbur, Hrvoje Đurić, Nican i druge.

Sarajevski i bugojanski malšani koji su putovali u Francusku

v.č. Munić Nuratspahić i Eledvin Daubbegović

Hincrat je zbirku "Testament" oko 11.500 KM, potrošen je za angažman autorske vlasnice Rođenje čvrstog Bugojna, te za mjenjala i lebara u hotelu "Holiday Centre Laro en Versos" koji je bio zakupljen za sve potrebe Grada Gradiča je potonio i usporio za projekt Bastiti i karne za žđaru, ulaznički za mjenjalu obzbij posvetovanu hrvatskoj religiji svetišta islamu, judaizmu i kršćanstvu, te karne za vojnu krov ova olimpijski prvi

uredima i mnogim gradovima Francuske, organizovana je uz dan objave nekoliko rođadjanja i poklonila dan suvenira, igračice, objekt, rekele za tenis, nogometne lopte, komplete školskog pribora, izjavlja Sabahudinova zbirka "Testament", organizacija Promethee čiji je predsjednik Michel Neveu, pripremila je i koordinirala sve aktivnosti ove grupe za vreme boravka u Francuskoj, a Francois Schoenberger iz Lusinsburga čas je donacija od 6.000 KM od kojeg je prilikom povratak svakom štatalu vrubljeno po 100 KM za kupovinu knjiga i školskog pribora...

- Za vrijeme svog boravka u Francuskoj dečaci su mogli koristiti otvoren i zatvoren bazen sa jogingom i drugim rekreacijama... -

Muzeta GAFIĆ

Sabahudin Hadžić

Novčana pomoc

Organizacija za pomoć pojedinima EMMAUS, sa sjedištem u Parizu i

Francuski mediji poklonili su velike pažnje boravku tijeci iz BiH

U Francuskoj boravilo 15 malih i velikih bez jednog ili oba roditelja na inicijativu pozneog pjesnika, diplomiranog žurnalista Sabahudina Hadžića koji je za tu svrhu poklopio koncesiju od svoje zbirke "Testament" • Našim malšanim u Francuskoj priveden bogat program

su se instruktorem lekcija težljili putobranom sa vlasnicima Latte i en Versors visokih više od 1.200 metara i pokazali izuzetnu hrabrost, a u organizaciji Francuske asocijacije za lengu i šumarstvo (CNIF) sebi su putem francuskog pokreta oporađeni 17 km - prica Sabahudin. Organizovano je više diskovo-vežbi i maskenbal, uz nagrade naobilje, posebno Muzeju automata...

- Je sam od dvije doble spomenar u kojem je svaki od tih mali, ali veliki ljudi nascinad po nekoliko dlijih vremena, kaže Sabahudin Hadžić podsećajući da će sabor i na Internetu biti stranica sa fotografijama ovog neobičnog druženja...

В началото на август 2001 г.⁸ наех автобус и организирах двуседмична ваканция за сираците от Босна и Херцеговина, по време на която те бяха настанени в Мотел, намиращ се на хълмовете над Гренобъл, Франция, а заедно с мен беше моето семейство, както и Саша Муджезинович, студент последна година в катедра „Социална работа“ към Факултета по политически науки на Университета в Сараево, за да ръководи децата и г-жа Марика Гаврич от Бугайно, майка на две деца. По време на четиринадесетдневния престой, децата играеха тенис, разхождаха се наоколо, обучаваха се в „Училище по толерантност“, посещаваха неправителствени организации, получаваха подаръци, занимаваха се с футбол и баскетбол, караха велосипеди, катереха се в планината, плуваха в басейна и летяха с парапланер.

Общуването в солидарност им показва, че могат да играят, да станат приятели и да продължат приятелството си дори след като бащите им бяха стреляли един срещу друг по време на войната. Настъпва нова зора и Сабахудин Хаджиалич искаше да им даде пример как това може да се случи. В същото време, освен издателя и неправителствената организация „Прометей 71“ от Франция и други хора помогнаха на Сабахудин, като най-значим беше приноса на Мишел Невеу и Од Куено. Един приятел от Люксембург, Франсоа Шьогенген дари 750 евро, а аз дадох на всяко дете по 50 евро за учебници в училище. Освен това подарих на всяко от децата велосипед, за да има спомен от пътуването на толерантността и солидарността във Франция, през 2001 г.

Най-големият подарък за мен беше, че децата никога няма да забравят тази ваканция. В последния ден от престоя си, те ми подариха бележник със своите спомени и това е най-важният подарък, който съм получавал в живота си⁹. Много вестници, телевизионни станции във Франция и в Босна и Херцеговина писаха за това пътуване, а едно от заглавията на хърватски вестник беше: „Ако всички, правеха това, което прави Сабахудин“.

Това беше целта на солидарността от страна на Сабахудин Хаджиалич - да покажем на другите, че „доброто дава добро“ и ние можем само да преминем през този кратък живот като хора, а след това да бъдем всичко останало, което искаме. Но, първо хора.

⁸ Информация (подробности): <http://grenoble2001.blogspot.com/>

⁹ Информация (подробности): <http://grenoble2001.blogspot.com/2009/12/fotografija-same-govorephotos-speaks.html>

Автор на историята за солидарност

Проф. Д-р и Д-р Хонорис Кауза

Сабахудин Хаджиалич

30.07.2019 г.

Превод на български: Kristiana Dobreva - Stankova